

MİRZƏ İBRAHİMOV HAQQINDA GÖRKƏMLİ ŞƏXSİYYƏTLƏRİN FİKİRLƏRİ

Mirzə İbrahimovun bədii yaradıcılığı müasir Azərbaycan ədəbiyyatında mühüm yer tutur, onun inkişafına, yazıçıların bir neçə nəslinin təşəkkülünə böyük təsir göstərmişdir. Mirzə İbrahimovun yaradıcılığı qədim tarixi olan Azərbaycan ədəbiyyatının irsi, onun kökü üstündə qərar tutmuş, dünya ədəbiyyatının, rus klassik ədəbiyyatının ən yaxşı nailiyyətlərinin, qardaş xalqlar ədəbiyyatının klassik və müasir nümunələrinin təsiri altında püxtələşmiş və inkişaf etmişdir.

Bədii yaradıcılığı ilə yanaşı Mirzə İbrahimovu respublikamızda və ölkəmizdə görkəmli bir ədəbiyyatşünas, alim, tənqidçi və publisist kimi də tanıyırlar. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü kimi bu sahələrdə onun fəaliyyəti yüksək qiymətə layiqdir və biz tam qətiyyətlə deyə bilərik ki, Mirzə İbrahimov bir ədəbiyyatşünas alim kimi Azərbaycan elminin inkişafına böyük təsir göstərmişdir.

Mirzə İbrahimov təvazökar, mehriban, həssas bir insandır. Bütün Azərbaycan xalqının sevimlisidir, xalq yazıçısı kimi yüksək ada tam layiqdir. Eyni zamanda onun yaradıcılığı ölkəmizdə layiqincə qiymətləndirmişdir. Yazıcının kitabları hər yerdə geniş şöhrət və rəğbət qazanmışdır.

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli Lider

Xalq yazıçısı Mirzə İbrahimov Azərbaycanın sovet dövrü ədəbiyyatının beşiyi başında dayanan, onun zənginləşməsi yolunda istedad və əməyini əsirgəməyən, bütün varlığını, duyğu və düşüncəsinin var gücünü insan dühasının nailiyyətlərinə əsaslanaraq bədii təfəkkürün həddlərini genişləndirmək, sənətdə yeni yollar açmaq kimi nəcib və mürəkkəb vəzifənin şərəflə yerinə yetirilməsi işinə verən görkəmli sənətkarlarımızdandır.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Mirzə İbrahimovun dram əsərləri, hekayə və romanları müasir ədəbiyyatımızın zəngin xəzinəsində ən fəxri yerlərdən birini tutur.

Mehdi Hüseyn,
Xalq yazıçısı

Mirzə yorğunluq bilməyən, qəlbinin odu, alovu sönməyən, həmişə gənclik həvəsi, eşqi ilə nəfəs alan, əsərlərində təzəlik tərəvətini qoruya bilən yazıçımızdır.

Süleyman Rüstəm,
Xalq şairi

Mirzə İbrahimovun qələmi həmişə cilalı, parlaq kəsərli, heç vaxt qınına salınmayan silahdır. Kənd olsun, şəhər olsun, müharibə sülh olsun, ailə ya ictimaiyyət olsun, kütləvi səhnə ya qəlb olsun, həyatımızın elə bir sahəsi yoxdur ki, oraya Mirzənin qələmi nüfuz etməsin, ədibin səsi, sözü eşidilməsin. O, təbiətən fəal, özünə tələbkar şəxsiyyətdir.

Mir Cəlal Paşayev,
Xalq yazıçısı, professor

Cəfər Cabbarlının vəfatından sonra səhnədə və dramaturgiyada bir durğunluq əmələ gəldi. Orijinal əsər yox idi, 25 teatr yalnız tərcümə ilə məşğul idi. Mirzənin ilk dram əsəri olan “Həyat” dramaturgiyasının yenidən inkişafı üçün sanki bir açar oldu. “Həyat” Mirzədə güclü dramaturqluq istedadı olduğunu meydana çıxartdı. Ondan sonra yazdığı “Madrid” və “Məhəbbət” dramlarının da müvəffəqiyyəti bu istedadın doğur. Mirzə dövrün ictimai məsələləri ilə maraqlanan real bir yazıçıdır. O, geniş lövhələr, böyük obrazlar silsiləsi yaratmağı bacarır. Mirzə İbrahimov xalqın sevimlisidir, təcrübəli və püxtə bir yazıçıdır.

Sabit Rəhman,
Əməkdar incəsənət xadimi, yazıçı

Mirzə İbrahimovun bir sənətkar və ictimai xadim kimi geniş əhatəli fəaliyyəti mənə fransız maarifçilərini xatırladır. O da ensiklopedistlər kimi, hər şeydən əvvəl, öz xalqına yeni söz demək, yeni fikir aşılamaq istəyir.

İsmayıl Şıxlı,
Xalq yazıçısı

Onu həyat öz məktəbində hazırlayıb, ona görə də Mirzə İbrahimov özü bir məktəbdir. Bu məktəbin əlifbası zəka, istedad və onları çiçəkləndirən, bara-bəhərə dolduran sonsuz əməkdir.

Mirvarid Dilbazi,
Xalq şairi

Mirzə İbrahimov elm və bilik aşığı idi. İllərdən bəri susuz qalmış torpaq suyu necə hərisliklə, içirsə, Mirzə İbrahimov da elmi, biliyi elə hərisliklə mənimsəmişdir.

Əmək və bilik – Mirzə İbrahimovun bir vətəndaş yazıçı kimi yetişməsində bu iki amil böyük rol oynamışdır.

Məmməd Arif,
akademik

Mirzə İbrahimov həm də görkəmli ədəbiyyatşünas alim, elm təşkilatçısı olmuşdur. O, Cəlil Məmmədquluzadə yaradıcılığına həsr etdiyi “Böyük demokrat” əsəri ilə müasir ədəbiyyatşünaslıq elmində yeni cığır açdı. Ana dilimizin saflığı, qorunması, kütləvililiyi uğrunda mübarizə apardı. MEA-

nın Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda direktor, XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı və Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatı şöbələrində şöbə müdürü işlədi. O, elmi monoqrafiyaları, məqalələri ilə, həm də yetirdiyi aspirant və dissertantları ilə bugünkü ictimai fikrin inkişafına xidmət edir. Yüz illər ötsə də Mirzə İbrahimov öz zəngin irsi, xeyirxah əməlləri ilə həmişəyaşar olacaqdır.

Mahmud Kərimov,
akademik

...Bütün tarix boyu bizim poeziyanın, nəsrin ictimai-ədəbi güzgüsündə Azərbaycan Şərqə gətirilməmişdir... Sovet dövründə bu ənənəyə sədaqəti yüksək səviyyədə qoruyan, onu vüsətli, miqyaslı ölçülərdə həyata keçirmək, icra etmək nümunəsi göstərən əsər “Gələcək gün” oldu. Mirzə Cəlildən sonra Arazı keçən, o taya ana dilini aparan, Təbrizdə qəzet nəşr eləyən ikinci ədəbimiz Mirzə İbrahimov oldu.

Yaşar Qarayev,
filologiya elmləri doktoru, professor

Mirzə müəllim ən uca zirvə xidməti Ali Sovetin sədri işləyərkən baş verdi. O, Azərbaycan dilini doğma ana dilimiz elan etdi, idarə və təşkilatlarda məktublaşmanın, sənədləşmənin öz dilimizdə aparılması məsələsini qaldırdı.

Mirzə müəllim Şah İsmayıl Xətaiyə sonrakı dilimizi dövlət dili səviyyəsində görür, bunun üçün imperiya siyasəti dövründə bacardığı işi görməyə çalışırdı.

Bu özü əsl qəhrəmanlıq idi.

Nəbi Xəzri,
Xalq şairi

Mirzə İbrahimov sözün həqiqi mənasında ensiklopedik bir yazıçı idi. O, istər bədii əsərlərində, istərsə də nəzəri-tənqidi məqalələrində dövrün ən mühüm hadisələrindən danışmış və hadisələri müasirlik baxımından qiymətləndirmişdir. Bu, bir həqiqətdir ki, Mirzə İbrahimov xalqımızın tarixində XX əsrin ən böyük yazıçılarından biri kimi qalacaq, gələcək nəsillər də onun əsərlərinə dönə-dönə müraciət edəcəkdir.

Balaş Azəroğlu,
Xalq şairi

Mən o böyük insana və yazıçıya Cənubi Azərbaycanın rəmzi kimi baxırdım.

Mirzə Əjdər oğlu İbrahimovun həm yaradıcılıq, həm də ictimai-siyasi aləmdə Vətənə və xalqa namusla, pak niyyətlə xidmət etmək haqqındakı andına ömrünün son anlarına qədər sadıq qaldığı bütün məsul dairələr və nüfuzlu şəxsiyyətlər tərəfindən təsdiq edilmiş bir həqiqətdir. Xalq arasında real həyatdan doğmuş əfsanə kimi şöhrət tapmasının özülü inkarı mümkün olmayan həqiqət üzərində qərar tutmuşdur. Bu əfsanəvi reallığa qol-qanad verən Azərbaycanın qüdrətli xalq yazıçısının yetkin tənqidi və qüdrətli qələmi olmuşdur.

Nəriman Həsənzadə,
Xalq şairi

Mirzə İbrahimovun həyatı və ömür yolu mədəniyyətimizin, mənəviyyatımızın, ədəbiyyatımızın, ictimai fikirlərimizin yoludur. Bu yolda istedad, zəhmət, inadkarlıq, ardıcılıq, böyümək və böyütmək eşqi, fəhləlikdən alimlikə, ictimai mühitə gələn bir aydınlıq var.

Zəlimxan Yaqub,
Xalq şairi

XX yüzildə müxtəlif dövlət sistemlərinin, ictimai quruluşların qovuşağında, inqilablar və dünya müharibələrinin alovlarından keçə-keçə son dərəcə ağır, maraqlı, ziddiyyətli, qanlı-qadalı, faciəvi olduğu qədər də xoşbəxt ümidlərlə dolu bir ömür yaşamış böyük ədəbi və ictimai fikir sahiblərindən biri də Azərbaycanın xalq yazıçısı, akademik Mirzə İbrahimovdur.

Mirzə İbrahimov bilirdi ki, ən böyük siyasət ədəbiyyat, söz siyasətidir. Milli birliyin kökü də əslində o sözün birliyindədir, mənəvi birliyimizdədir.

Sabir Rüstəmxanlı,
Xalq şairi

Mirzə İbrahimov təxminən 200 illik dövr ərzində öyrənilməyən Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatının inkişaf yolunu dərinlən-dərinə tədqiq etməyi, ədəbiyyat tarixini ortaya qoymağı, sarsılmaz "mənəvi körpü" salmağı öhdəsinə götürmüşdü. Onun Azərbaycanın bütövlüyü uğrunda mübarizə yoluna işıq salan misilsiz xidməti ağlasığmaz fədakarlıq nümunəsi idi.

Teymur Əhmədov,
professor

Zaman özü sübut etdi ki, Mirzə İbrahimovun dillə bağlı xidməti milli məfkurə sahiblərinin, ziyalıların, yazıçıların, şairlərin xidmətinə daha da güc verərək öz bəhrəsini verdi və bu xidmət əbədi olaraq Azərbaycan dilinin, bütövlükdə millətimizin qazancına çevrildi.

Buludxan Xəlilov,
filologiya elmləri doktoru, professor

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının təşəkkülü və inkişafında böyük xidmətləri olan yazıçı, dramaturq, ictimai xadim, akademik, ədəbiyyatşünas, tənqidçi Mirzə İbrahimovun yaradıcılığı geniş və çoxşaxəlidir.

Bədirxan Əhmədov,
professor

Mirzə İbrahimovun böyük bir epoxanı, özü də mürəkkəb, xalqın taleyi ilə bağlı ziddiyyətli, ağırlı-acılı zaman hədudlarındakı çoxşaxəli fəaliyyətində sənətin nəzəri məsələləri, milli ədəbi irs, dünya ədəbiyyatı, müasir ədəbi prosesin problemləri xüsusi yer tutur.

Şirindil Alışanlı,
professor

Mirzə İbrahimovun qələmi heç vaxt qınına salınmayan silahdır. Kənd olsun, şəhər olsun, ailə və ya ictimaiyyət olsun, həyatımızın elə bir sahəsi yoxdur ki, oraya onun qələmi nüfuz etməsin. O, təbiətən fəal, özünə tələbkar bir şəxsiyyət olub, folklorumuzun dərin qatlarını üzə çıxarmaq, onun ədəbi prosesə təsirini aşkarlamaq sahəsində ədəbielmi qüvvələrin yolunu işıqlandırır.

Fazil Qaraoğlu,
professor

Mirzə İbrahimov təkcə ədəbi əsərlərində deyil, şəxsi həyatında - ictimai-siyasi fəaliyyətində də milli-azadlıq ideyalarına bağlı idi, Azərbaycanın bütövlüyü uğrunda mübarizə aparmağı özünə həyat amalı seçmişdi və bu ideyalar uğrunda da dönmədən mübarizə aparırdı. Cənubda xalqımızın məğlubiyyəti ona öz gücünü Şimalda reallaşdırmağa səfərbər etdi. İşlədiyi partiya və dövlət vəzifələrində həmişə milli mənafehi şəxsi mənafeyindən üstün tutmuş, Azərbaycan dilinin dövlət dilinə çevrilməsində, onun mətbuatda və ədəbiyyatda öz yerini möhkəmləndirməsində yazıçının əvəzsiz

xidmətləri danılmazdır. Onun əsas ilham mənbəyi və güc aldığı qaynaq da elə xalqın azadlığı olan sarsılmaz inamı idi.

İlham Məmmədli,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Mirzə İbrahimov sənətin nəzəri-estetik problemləri ilə erkən, 1930-cu ildən məşğul olmuşdur. O, həm elmi əsərlərində, həm də publisistikasında, ədəbi metod və cərəyan, xalqilik və müasirlik, ənənə və novatorluq, müsbət qəhrəman, yazıçı şəxsiyyəti və bədii qanunauyğunluq problemləri haqqında orijinal və maraqlı fikirlər söyləmişdir. Onun sənətin nəzəri-estetik problemlərinə baxışı toplu əksini “Xalqilik və realizm cəbhəsindən”, “Həyat və ədəbiyyat”, “Gözəllik qanunu ilə”, “Aşıq poeziyasında realizm”, “Böyük şairimiz Sabir” adlı kitablarında toplanan əsərlərində, ayrı-ayrı çıxış, məruzə və publisistik məqalələrində tapmışdır.

Abbas Hacıyev,
filologiya elmləri doktoru, professor

Mirzə İbrahimovun tənqidçi və ədəbiyyatşünas, publisist kimi bu janrların inkişafında yeri olan əhəmiyyətli işləri vardır. Dünya və SSRİ xalqların görkəmli klassiklərinin əsərlərinin Azərbaycan dilinə çevrilməsində, klassik və müasir dramaturgiyanın qiymətli nümunələrinin milli səhnəmizdə müvəffəqiyyətlə tamaşaya qoyulmasında tərcüməçi Mirzə İbrahimovun axtarıqlarının həlledici əhəmiyyəti olmuşdur. Bununla belə onun əsl yaradıcılıq məhsulu romanları və səhnə əsərləridir. Əsərlərinin çoxu rus dilinə və SSRİ-nin bir sıra xalqlarının dillərinə tərcümə edilmiş, bəzi pyesləri qardaş xalqların səhnələrində, sosializm ölkələrində müvəffəqiyyətlə tamaşaya qoyulmuşdur. “Gələcək gün” iyirmidən artıq ölkədə nəşr olunmuşdur.

Yəhya Seyidov,
ədəbiyyatşünas, tənqidçi

Mirzə İbrahimovun çoxcəhətli, zəngin yaradıcılığının mənbəyi xalq həyatı olmuşdur. Onun əsərlərində dövrün nəbzi çırpınır, xalq həyatının mübarizə dolu həyatının real lövhələri canlanır. Öz aktuallığını, tərəvətini və bədii dəyərini hifz edən əsərləri ilə vətəndaş yazıçı və alim bugün də oxucularını həyəcanlandırır, düşündürür, onlara azadlıq, istiqlalilik və xoşbəxt həyat uğrunda mübarizədə kömək edir. Mirzə İbrahimov əbədiyaşar müasirimizdir. Çünki onun yarıməsrlilik səmərəli ictimai ədəbi və elmi fəaliyyəti dövründə bədii yaradıcılıqla yanaşı tənqidin nəzəri məsələləri, həm də ədəbiyyat tarixi problemləri ilə tədqiqatçı alim kimi ardıcıl məşğul olması onu həmkarlarından fərqləndirmiş və geniş yaradıcılıq diapazonlu alim şöhrəti qazandırmışdır.

Vüqar Əhməd,
professor

Bəzən, ədəbi aləmdən “Mirzə İbrahimov Azərbaycan ədəbiyyatında qaldımı” kimi suallar və onun nəinki təkcə ədəbiyyatda fundamental nasir, gözəl dramaturq, dərin ədəbiyyatşünas-alim kimi, habelə ictimai-siyasi tariximizdə qeyri-adi natiqlik qabiliyyətinə malik ictimai xadim, sovetlər rejimində Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi bərqərarına cəsarət etmiş mübariz vətəndaş, əsil xalqı-millilə dilmanc olaraq qalması kimi cavablar eşidib-oxuyuruq və hələ bu qənaət əsrlər uzununu eşidilib-oxunacaq...

Tahir Abbaslı,
jurnalist